

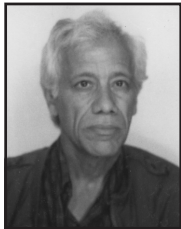
בזכות, המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות, הוא ארגון ללא כוונות רווח, הפועל לקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, לשילובם ולשיתופם בחברה בכל תחומי החיים. ה"אני מאמין" של בזכות הוא, כי אנשים עם מוגבלות זכאים לאותן הזכויות ככל אדם אחר, וזאת בזכות ולא בחסד.

ידיעון בזכות

ניסן התשס"ה | אפריל 2005

בזכות, המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות, עמותה מיסודה של האגודה לזכויות האזרח בישראל

בזכות!

גדעון דורי (1945-2005) היה בין מייסדיו של ארגון בזכות. גדעון הטביע את חותמו בנושאים רבים הקשורים לקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות. בין היתר, היה פעיל בגיבושו של חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, שחלקו הראשון התקבל בשנת 1998. ביום פטירתו, בשעה שהובא למנוחת עולמים, הוסיפה הכנסת לחוק את פרק הנגישות, הפרק המקיף ביותר בחוק השוויון. צירוף המקרים סימלי כל כך. ישבנו במליאת הכנסת, נעים בין עצב לשמחה. אנו מקדישים גיליון זה לזכרו, בענווה, בגעגועים ובאהבה. יהי זכרו ברוך.

אחד החוקים החברתיים החשובים ביותר בתולדות המדינה

כך הגדיר עיתון "הארץ" בעמודו הראשון את הישגו של ארגון בזכות בחקיקת פרק הנגישות בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות לאחר שנים של עבודה אינטנסיבית בוועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת, בהנהגתו של ח"כ שאול יהלום, התקבל ביום 22.3.05 פרק הנגישות בחוק השוויון.

ההישג הוא של ארגון בזכות, שיזם את החוק והוביל את הליכי חקיקתו בכנסת, של ארגוני הנכים שהצטרפו אלינו, ושל מדינת ישראל, שבסופו של תהליך היישום תהפוך לאחת המדינות המתקדמות בעולם בנושא הנגישות.

מה אומר החוק?

החוק קובע, כי כל מקום הפתוח לציבור, וכל שירות הניתן לציבור, חייבים להיות נגישים לאנשים עם כל סוגי המוגבלות; חובת הנגישות חלה על כל מקום ממשלתי, ציבורי ופרטי, וכוללת בין היתר משרדים של רשויות מקומיות ומשרדי ממשלה; דרכים, צמתים וגשרים; שירותים הניתנים בשעת חירום; מסעדות, בתי קפה, בתי קולנוע ובתי מלון; שירותי בריאות; פארקים וחופי רחצה; מרכולים וחנויות; בתי עלמין; בתי תפילה לבני כל הדתות; קלפיות; אתרים ארכיאולוגיים ושמורות טבע, ועוד.

החוק קובע, כי כל אלה יונגשו לאנשים עם מוגבלות פיסית (מעלית, רמפה וכו'); אנשים עם מוגבלות בראייה (כמו כריזה במעלית, מידע בכתב ברייל); אנשים עם מוגבלות בשמיעה (דוגמת מערכות הגברה בתיאטראות); אנשים עם מוגבלות נפשית ועם אוטיזם (כמו פטור מהמתנה בתור); אנשים עם מוגבלות שכלית (למשל, מסירת מידע בשפה ברורה), ועוד.

עם זאת, החוק עורך איזון מול זכויותיהם של בעלי המקומות הציבוריים, וקובע כי יינתנו פטורים מחובת ההנגשה בנסיבות מסוימות, למשל אם ההנגשה מטילה נטל כלכלי כבד מדי על אותו המקום, או אם אין אפשרות הנדסית לבצע את ההנגשה. עוד נקבע, כי חובת הנגישות תתבצע בפרישה לאורך מספר שנים.

עוד כולל סל ההישגים הרחב, המפורט בחוק:

- נגישות בתי ספר לילדים ולהורים עם מוגבלות
- איסור הפלייתו של אדם עם מוגבלות בתחום הביטוח
- הנגשתם של בתי מגורים חדשים, אפילו אם אין עדיין דייר/ת עם מוגבלות
- הנגשתם של מקומות עבודה חדשים, אפילו אם אין עדיין במקום עובד/ת עם מוגבלות
- פיצוי בסכום של עד 50,000 ש"ח בתביעה אזרחית, אף אם לא נגרם לתובע/ת נזק, וכן אפשרות להגיש תביעה ייצוגית
- הקמת מערך פקחים, שיוסמכו להוציא צווים נגד מקומות שאינם נגישים
- הכשרתם של מורשי נגישות, אשר ללא אישורם, כי המקום או השירות נגישים – לא יינתן היתר בנייה או רישון עסק

את פרק הנגישות ניתן לראות במלואו באתר האינטרנט של ארגון בזכות, בכתובת:
<http://www.bizchut.org.il/heb/upload/docs/accessibilityint.doc>

אנחנו מודים לכל מי שהתקשרו לאחר קבלת החוק כדי לברר, להודות ולהפציר בנו להמשיך את עשייתנו לקידום חברה נגישה יותר לאנשים עם מוגבלות. אנו מברכים את חה"כ לשעבר אילן גילאון, אשר הניח את הצעת החוק על שולחן הכנסת, ואת חה"כ שאול יהלום, על כך שהפך את קידומה וחקיקתה למפעל חיים.

מה עוד לפנינו?

אמנם ההישג גדול וחשוב, אולם אין אנו יכולים להרשות לעצמנו לנוח על זרי הדפנה – עבודה רבה עדיין מחכה לנו בשלושה מישורים עיקריים:

• התקנת תקנות

החוק שהתקבל מטיל על משרדי ממשלה שונים את החובה להתקין בשנה הקרובה תקנות מפורטות להסדרת דרכי ההנגשה, ולקביעת לוח הזמנים לביצועה. על פי החוק, מוטלת על השרים החובה להתייעץ עם הארגונים בשעת התקנת התקנות. אנו, כמובן, נהיה שם.

• אכיפת החוק

ניסיון העבר מצביע על פער תמידי בין הקבוע בחוק לבין המציאות בשטח. אנו נעמוד על המשמר, ונבטיח כי החוק ייושם במלואו, ולא – נדאג לאכוף אותו בכל האמצעים העומדים לרשותנו.

• המשך החקיקה

חקיקת פרק הנגישות היא השלב השני, אך לא האחרון, בחקיקתו של חוק השוויון. הפרק הבא שיונח על שולחן הדיונים הוא פרק "דיוור בקהילה", הקובע את זכותו של כל אדם לגור בדירה נורמטיבית בקהילה, ולקבל סיוע מן המדינה, אשר יאפשר לו לממש זכות זו. פריצת הדרך בתחום זה נראית עוד רחוקה, אך כוונתנו לשחזר את ההצלחה לה זכינו בפרק הנגישות – גם בתחום זה.

לשנות את העולם - צעד אחר צעד

- הוריה של ילדה עם תסמונת דאון, מכפר דרוזי בצפון הארץ, ביקשו לשלב את בתם בגן רגיל – אך נדחו על הסף על ידי רשויות החינוך. בעקבות פסיקת בית המשפט העליון בעתירות של בזכות ושל עמותת ית"ד (ילדי תסמונת דאון) ליישום חוק השילוב, פנו ההורים שוב כדי לשלבה בגן רגיל. הודות לפעולה משותפת שלנו עם ית"ד, עברה הילדה ועדת שילוב, שקבעה את זכאותה לקבל סיוע שיאפשר את שילובה. בסוף השנה היא תסיים שנה ראשונה ומוצלחת בגן.
- אשה צעירה, עם מוגבלות פיסית, גדלה כל חייה במוסד אלי"ן. לאחרונה ביקשה לעבור לגור בדירה בקהילה. בקשתה נתקלה במחסומים שהערימה חברת השיכון הציבורי "פרזות". בעקבות התערבותנו, התקבלה הבחורה לפרוייקט "נר" והיא תהיה זכאית לקבל מענק כספי ממשרד השיכון, שיאפשר לה לרכוש דירה בקהילה.
- שחיית כביסא גלגלים, שעברה לגור בתל אביב, גילתה שאין בעיר בריכת שחייה המצויינת במעלית למים. היא פנתה לאוניברסיטת תל-אביב, וביקשה להנגיש את הבריכה לצרכיה המיוחדים – אך נענתה בסירוב. האשה פנתה לארגון בזכות, ובעקבות התערבותנו – הבריכה תונגש בקרוב.

הישג לבזכות בדיונים באו"ם

בחודש ניואר האחרון השתתפו נציגי בזכות במפגש החמישי באו"ם, במסגרת דיונים לגיבוש אמנה בינלאומית לזכויות אנשים עם מוגבלות. בפעילותנו שם, התמקדנו בנושאים שלא קיבלו עד כה ביטוי מספק בטיטוט האמנה המתגבשת. הפעם נספר על הצלחה יוצאת דופן שרשמנו לעצמנו: עיגון הזכות להנגשת ההליך המשפטי באמנה.

כבר במפגש הרביעי באו"ם, בקיץ 2004, הצבענו על כך שטיטוט האמנה אינה מתייחסת לזכותם של אנשים עם מוגבלות לנגישות להליך המשפטי. נציגי המדינות הביעו עניין רב בנושא.

במפגש הנוכחי התבקשה נציגת בזכות להציג את הסוגייה בכתב ובעל-פה בפני המשלחות של המדינות המשתתפות בדיונים על האמנה. הסתמכנו על הנסיון הרב שצברנו בהנגשה בפועל של הליכי חקירה במשטרה וגביית עדות בבית משפט לנפגעי עבירה עם מוגבלות שכלית, נפשית או מוגבלות בתקשורת, ותארנו מקרים של אנשים, שארגון בזכות ליווה למשטרה ולבתי המשפט. ניסיון זה מסתבר כייחודי בעולם.

בעקבות הצגת הדברים, הוזמנו להשתתף כיועצים מומחים במשא ומתן בין נציגי המדינות, שגיבשו עבור המליאה סעיף המעגן את הזכות לנגישות להליך המשפטי.

ההצעה הועלתה למליאה, ולאחר דיון התקבלה החלטה פה אחד: **סעיף זה יוסף לטיטוט האמנה, והדיון בו יימשך במפגשים הבאים.**

גאוותנו היא על כך, שארגון בזכות הנחיל את התורה של התאמת הליכי חקירה והעדה לאנשים עם מוגבלות, למדינות העולם. בעקבות ההכרה בייחודיותה של פעילותנו בנושא, נמשיך להובילו לא רק בזירה המקומית, אלא גם בזירה הבינלאומית.

ארגון בזכות מאחל
חג אביב שמח!

ניצד תוכלי לעזור?

בזכות, המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות, מסייע לאנשים עם מוגבלות מכל קצות הקשת החברתית, ללא הבדלי מין, גיל, מצב סוציו-אקונומי, לאום או דת. בזכות פועל לקידום זכויותיהם של אנשים עם כל סוגי המוגבלות: פיזית, נפשית, שכלית, חושית, או אחרת.

בזכות הוא ארגון ללא כוונות רווח, בלתי תלוי, אשר אינו נתמך על ידי הממשלה, ומתקיים מתרומות של קרנות ואנשים פרטיים המזדהים עם מטרותיו.

בזכות מוכר כמוסד לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודת מס הכנסה.

תרומות לקידום מטרותינו ניתן להעביר לכתובת:

בזכות, המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות, עמותה

ת"ד 34510, ירושלים 91000 | טלפון: 02-6521308 | פקס: 02-6521219

דואר אלקטרוני mail@bizchut.org.il | אתר האינטרנט www.bizchut.org.il

בזכות!
בזכות, המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות, עמותה מיוסדה של האגודה לזכויות האזרח בישראל